

Raskó Alfréd csendőr ezredes

Alezredesi rangban, 1934.

1886. 10. 06-án Mosonszentjánoson született. Apja: Dr. Raskó Henrik (sosem írták Raschko-nak a nevüket!), körorvos (szül. Mosonszentjános, 1847. – meghalt M. 1919.), anyja: Heiling Mária (szül. Mosonszentjános, 1853. – meghalt M., 1938), Heiling Mihály és Kritz Josepha lánya.

Első áldozó, 1896.

Katonai pályára készült. A polgári iskola elvégzése után hadapródiskolába járt. 1907-ben hadapród-tiszthelyettes. 1911-ben hadnagy. Ekkor Kolozsvárott szolgált. (További katonai adatok: Szakály Sándor, *Akik a magyar királyi csendőrséget 1919 és 1945 között vezették*, 198-99 oldal)

Testvérei: Berta, Viktor (Győző), Henrik (1885-1939, gazdatiszt), Rezső.

Hadnagy, 1913.

**Ámon Teréziával,
jövendőbelijével, életreszóló
nagy szerelmével, 1914.**

Csoportkép 1914-ből. A közepén ülő három tiszt közül a világos pelerines Raskó Alfréd.

Százados. 1917.

Amikor kitört az I. világháború (1914.jul. 28.) augusztus 1-vel kinevezték főhadnaggyá, 1916-ban pedig századossá. A családi emlékezet szerint végig harcolta az 1. világháborút. A piavei csatát különösen kiemelik.

A Tanácsköztársaság idején (1919. 03. 21. – 1919. 08. 01.) levetette az egyenruháját: 1919. május 1-én saját kérésére rendelkezési állományba került. Esküvőjének napja – 1919. 06. 16. – erre az időre esik, amikor feleségül vette Ámon Teréziát (Tercsi), Magyaróváron, akinek már a háború előtti idők óta udvarolt. Így történhetett, hogy az egész életében katona ember civilben van az esküvői képen.

Felesége, Ámon Terézia, (szül. Mosonszentjános, 1897. 09. 13. – meghalt Budapest, 1992. 05. 20.), Ámon Adolf kereskedő (1864-1959) és Gerdenics Stefánia (1877-1959) lánya. A Raskó és Ámon családok szomszédok voltak Mosonszentjánoson.

1919. jún. 16.

Százados, 1920.

Lánya nagy szeretettel emlékezik arra az időre, amikor a miskolci VII. csendőrkerület sátorlajújhelyi osztály parancsnoka volt. A család Egerben lakott, ahol Marianna elemi iskolába a Kedvesnővéreknél járt. Kedves emlékei közé tartozik, amikor édesapjával sétálhatott, aki mindig figyelmeztette, hogy elegánsan öltözzön fel, mintha a Váci utcára mennének.

Raskó Alfréd és felesége, kislányukkal, Mariannával 1927-ben.

Egyetlen gyermekük Marianna, Hildegard 1924. 08. 13-án született (Győr). (1944. 10. 28-án ment férjhez Dr. Szy Géza orvoshoz, Szy Géza ezredes fiához, Budapesten. A háború végén a katonakórházzal Németországba kerültek, ahonnan az Olasz Genovába költöztek. Ott született leányuk, Enikő 1945. szeptember 25-én – szintén lásd Szy Géza ezredes életrajzában).

A Tanácsköztársaság megszűnte után azonnal jelentkezett katonai szolgálatra. A trianoni békeparancs értelmében Magyarországot a hadsereg létszámának csökkentésére kötelezték. Ezért Raskót a csendőrséghez helyezték át. Elvégezte a csendőrtiszti tanfolyamot és az összeomlásig ebben a testületben szolgált híven, becsülettel, vitézül.

1927-ben őrnaggyá, 1934-ben alezredessé nevezték ki, majd 1938. május elsején ezredessé léptették elő.

Szolgált a szombathelyi, pécsi, miskolci, székesfehérvári csendőrkerületeknél, és tagja volt a m. kir. csendőrség Szabályszerkesztő és Tanulmányi Bizottságának.

Raskó Alfréd, őrnagy, 1927-ben.

1940-ben nyugállományba vonult, azonban szinte azonnal ismét behívták és a parancsnokságon teljesített szolgálatot az összeomlásig. 1945-ben a csendőrség keretében Ausztriába “települt”, de még ugyanabban az évben visszatért Magyarországra. Ugyanis Ausztriában úgy hallották, hogy lecsendesült a helyzet Magyarországon és a csendőr ezredes azt mondta “én 45 évig szolgáltam a hazámat, megyek haza. Külföldön mint öreg nincstelen menekülteknek nincs miből megéljünk”. Nem is gondolták, hogy hazájukban mi vár rájuk. Visszamentek Budapestre a Németvölgyi úti lakásukba, amit már elfoglalt egy család. A férfi azt mondta, az ostrom alatti lövöldözés következtében egy lyuk keletkezett a falon, azt ő megcsinálta és hát idejött lakni. De azért beengedte őket, és a lányuk volt szobájában lakhattak, mert a többi részt az önkényesen beköltözött család elfoglalta. Csak a fürdőszobán keresztül tudtak közlekedni. Az együttlakás nem volt zökkenőmentes. Egyszer felesége valahol babot talált és azt főzte. Erre a lakásbitorló

férfi azt mondta, itt nem lehet babot főzni, mert az túl sok gázt fogyaszt. Nehéz volt a két idős embernek.

Nyugdíjat természetesen nem kapott. Mit csináljon? Hallotta, hogy dolgoznak a Németvölgyi úton, javítják a sok kárt, amit a bombázások, lövöldözések okoztak az ostrom alatt. Mondták neki, ha odaül éjjeli szolgálatra és örködik, kap valami kis pénzt.

Egyszer arra ment autójával az angol követ, akit jól ismert (az angol követség Budán volt), és látta Raskót ott ülni este. A követ kiszállt az autóból és megkérdezte:

„Mit csinál itt ezredes úr?”

„Hát kell valamit keressek, hogy megéljek, mert itt nyugdíjat nem adnak.”

„Jöjjön holnap a követségre, akár papírt visz egyik helyről a másikra, de kap valami munkát.”

Így került az angliai követségre. De 1949 körül a magyar hatóságok mind elfogták a magyarokat, akik ott dolgoztak. Kistarcsán volt közbiztonsági őrizetben, 1952-ben 8 év börtönre ítélték. Volt a váci fegyházban, Márianosztrán, és több más helyen (leánya nem emlékszik már a részletekre). Azt is felrötták neki, hogy rendszeresen eljárt, mint olvasó a British Council könyvtárába. A rendőség megszerezte az olvasók névjegyzékét és annak alapján eljárást indított ellene.

Nemzetellenes munkának tartották, amit csinált, de nyilvánvaló volt, hogy a fő bűne egyszerűen az volt, hogy magyar csendőrtiszt volt? Hat évet ült összesen, ahol teljesen összeverték, megnyomorították. Felesége erről az időszakról szinte nem mesélt semmit, hallgatott, mint mindenki abban az időben. Egy pap, aki meglátogatta Raskót a börtönben, felvette a kapcsolatot a lányával és neki mondta el, hogy mennyit szenvedett édesapja.

Férje letartóztatása után Raskó Alfrédné Ámon Terézia teljesen egyedül, minden megélhetési lehetőség nélkül maradt. Nyugdíjat természetesen nem kapott. Egy közös ismerősük révén, Lőrincz Ernő közvetítésével 1952.

novemberében Fülep Lajoshoz a Széher útra került házvezetőnőnek.

(Dr. Fülep Lajos – 1885-1970 – művészettörténész, művészetfilozófus, református lelkész, egyetemi tanár, az MTA levelező tagja volt. 1951-ben kapta meg az államtól az egykori Dohnányi villát a Széher úton, és az állam biztosította róla, hogy a Dohnányitól elvett villa az övé amíg él.)

Fülep nagyon elégedett volt új gazdaasszonyával, mert amint egy látogatója írja: “Fülep nagyon kedves, és hamar kiderül, miért van minden tekintetben jó állapotban. Sikerült végre megszabadulnia házvezetőnőjétől. Utóda, Raskóné Teréz jóra való, szelíd teremtés.”

1955-ben, Nagy Imre miniszterelnöksége alatt egy napon hívták a feleségét vigye haza férjét...teljesen sántán és összetörve váratlanul kiszabadult a fogságból.

Szabadulása után, 1955.

**Raskó Alfréd feleségével és jötevűjükkal,
dr. Fülep Lajossal, 1956-ban.**

A kommunista rendszer egyik csendőráldozata, az ártatlanul bebörtönzött, megrokkantott és meggyötört, Raskó Alfréd, 1958-ban.

Raskó Alfréd haláláig feleségével együtt a Széher úti háztartásban élt, nyugodt békés körülmények között. 1958 nyarán rosszul lett, mintha nem lélegzett volna rendesen, kórházba vitték, és szeptember 2-án meghalt. Budapest legrégebbi temetőjében helyezték örök nyugalomra. 1988-ban exhumálták. Hamvait, úgyszintén felesége hamvait, lánya Marianna őrzi Olaszországban.

Fülep Lajos annakidején azzal a feltétellel vette fel Raskónét: “állandót kívánok magam mellé, aki végig velem marad, aki önként, szívesen van velem, viszont gondoskodom róla, halálom után nem lesznek anyagi gondjai, nem kell többé semmilyen munkát se vállalnia, megélhet hagyatékom kamataiból.” Ezt Raskóné vállalta is, azonban amikor 1958-ban férje Alfréd meghalt, 1959 elején kivándorló útlevelet kérvényezett lányához Olaszországba. Ez Fülepet mélyen megrázta. “A bizalom akkor megsemmisült bennem” - írja. 1961.12.18-án Mariannának címzett hosszú levelében ecseteli az eseményeket. Ebből egy részlet:

“... az életét mentettem meg, amikor ide vettem (sietek hozzá tenni: nem erényből, nem életmentésért tettem, dehogya, önmagamért, de akárhogy is, a következménye órá nézve mégiscsak az volt), és megtettem a férjéért, amit abban az érásban, ezt már határozottan mondhatom, senkise tett volna meg, nem mert volna megtenni, és aminek következtében még egy pár évet élhetett emberi módon, máskülönben onnan élve nem került volna ki; nem bírta volna abban az

állapotban, amilyenek a látogatásból hazajövő feleség leírta (...megjegyzem, nem valami erényhősködésközlő tettem, hanem mert nem tudtam a feleség kínját, sírását nézni, muszáj volt tennem...)”

Abban az időben – 1955 – valóban óriási emberi és tisztességes tett volt, nem kis kockázattal, hogy Fülep Lajos, az állam kegyeltje (“akit a kebelén tartott a kormány” - mondta leánya) magához vett egy kitzsított, börtönviselt, megkínzott csendőrtisztet.

Raskóné útlevelekérelmét elutasították. Így maradt Fülepnél és vezette háztartását egészen annak haláláig (1970). A bizalom is helyreállt az évek múlásával. Csoda folytán 1964-ben kapott egy hat hetes látogató útlevelet külföldre. Meglátogathatta Olaszországban lányát, Svájcban unokáját és Németországban hűgát. Erre a rövid időre, meg amikor beteg volt, valaki helyettesítette, de Fülep senkit mást nem tudott megszokni. Távolléte alatt számtalan levelet írt neki. Ígérte is betartotta: valóban gondoskodott hűséges házvezetónőjéről, a csendőrezredes feleségéről, hogy távozása után ne legyen semmi gondja. Ezt többször szóban és írásban megerősítette. 1962. 05. 01-én írja Mariannának: “... mindig lesz anyyija, hogy lakást vegyen magának, ahol és amilyen

Raskóné Ámon Teréz leányával, Szy Gézáné Mariannával, unokájával Szy Enikővel és dédunokájával, Kovács Enikővel, 1972-ben.

tetszik, s még arra is marad elég, hogy gond nélkül éljen s ne kelljen többé dolgoznia. Ő az egyetlen, akinek mindenemet hagyni akarom.”

Ugyanebben a levélben még a következőket is írja: “Visszatérve anyjára, azt akarom még mondani, mindig panaszokodik, itt fáj, ott fáj, mégis úgy látom, nem lehetne jobb színben, abszolúte nem látszik rajta a kora, bárki az ő korában megirigyelhetné. Én minden lehetséges könnyebbséget megszerzek neki (például az egyetemről hivatalosan kapott autóval vitte bevásárolni az idős asszonyt, hogy ne kelljen neki cipekedni), látogatóba jár és vendégeket fogad, amikor neki tetszik, szabad és elegáns hölgy, mint kevesen, - nagyon jól tudom,, hogy ez nem minden, nem pótolhatja neki a leányát, de mindenesetre a legtöbb, ami itt és most lehetséges.”

Fülep Lajos végakarata szerint a halála után maradt örökség fele-fele arányban Raskó Alfrédné és Fülep első házasságából született leánya, Kornélia között oszlott meg. Ennek a vészkorszakban is emberséges embernek köszönhetően a csendőr ezredes házaspár utolsó éveit nyugalomban és biztonságban tölthette. Hálával emlékezik meg róla az utókor.

Raskóné Ámon Teréz Fülep halála után a Rózsadombon egy szép kis lakásban élt. Végül egy öreg-otthonban, egy gyors lefolyású tüdőgyulladás következtében halt meg 1992. május 20-án. Haláláig Magyarországon élt, csak néha látogatta meg rokonait külföldön.

Kerkayné Maczky Emese

*Raskóékra vonatkozó sok háború utáni adat
Fülep Lajos levelezésének köszönhető
(Fülep Lajos levelezése VII. 1961-1970, Budapest 2007,
Készült az MTA Művészettörténeti Kutatóintézetében)*